

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS PILIETYBĖS ĮSTATYMO NR. XI-1196 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-430(2)“ PROJEKTO
(TAP-21-1091(4); TAIS NR. 21-27977(6))

2021-10-19 Nr. NV-2567

Vilnius

Įvertinę patikslinto Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, dėl jo teikiame šiuos pasiūlymus ir pastabas.

1. Visų pirma, iš pateikto Projekto nėra aišku, kuriam tikslui (tikslams) Vyriausybė iš esmės pritaria, nes Įstatymo projekto aiškinamajame rašte įvairiose vietose nurodoma nemažai ir įvairių Įstatymo projekto tikslų: atsižvelgti į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Antikorupcinio vertinimo išvadą dėl pilietybės atkūrimo proceso, atsižvelgti į Pasaulio lietuvių organizacijų Pietų Afrikos litvakų organizacijos kreipimuisi, aiškiai ir nuosekliai reglamentuoti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo nuostatas, eliminuojant neaiškumus dėl šios įstatymo nuostatos reikalavimų tikslaus turinio ir apimties, pakeisti Migracijos departamento ar Lietuvos teismų praktiką ar padaryti ją nuoseklia, „neužkrauti“ neproporcingai didelės įrodinėjimo naštos asmenims, besikreipiantiems dėl Lietuvos pilietybės atkūrimo, ištaisyti šiuo metu galiojančios Pilietybės įstatymo redakcijos reguliavimo trūkumus – patikslinti Lietuvos Respublikos Pilietybės įstatymo 2 straipsnio lingvistinę formuluotę, ir nedviprasmiškai įtvirtinti Seimo politinę valią, įtvirtinti išskirtinį Lietuvos Seimo, valstybės ir vyriausybės vadovų veiksmą istorinio teisingumo ir palankumo žydų bendruomenei vardan, sukonkretinti asmens „iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos pilietybę“ apibrėžimą ir taip panaikinti erdvę teismams bei Migracijos departamentui interpretuoti minėtą teisės normą ir nustatyti papildomus reikalavimus bei ribojimus, kurie prieštarauja įstatymų leidėjo valiai, ir pan. ir t.t.

Todėl siūlome labai aiškiai bent jau apibendrintai nurodyti, kokiam Įstatymo projekto tikslui (tikslams) pritaria Lietuvos Respublikos Vyriausybė, tuo labiau, kad 1) Projekto 5 punkte Vyriausybė aiškiai pasako, kad vienas iš tikslų yra nepagrįstas, o 2) Projekto 4 punkte iš esmės išdėstytas argumentas („nes šiuo teisiniu reguliavimu nenustatomas aiškus Lietuvos Respublikos pilietybės turėjimo iki 1940 m. birželio 15 d. fakto nustatymas“), dėl kurio pagrindiniai Įstatymo projekto tikslai, kaip juos nurodo Įstatymo projekto teikėja, apskritai negalėtų būti pasiekti.

Šiuo atžvilgiu taip pat atkreipiame rengėjų dėmesį į Projekto 5 punktą ir jame esantį siūlymą „šiuos pakeitimus pagrįsti aiškinamajame rašte“ ir primename, kad užregistravus įstatymo projektą nei pagal Seimo Statutą, nei pagal įprastą praktiką aiškinamasis raštas nėra tikslinamas.

2. Antra, Seimo valdyba prašo Vyriausybės pagal Seimo Statuto 138 straipsnio 3 dalį pateikti *išvadą* dėl Įstatymo projekto. Abejotina, ar Projekte siūloma formuluotė „*pasiūlyti* Lietuvos Respublikos Seimui *įvertinti*“ atitinka 138 straipsnio 3 dalyje ir apskritai visame Seimo Statute vartojamos sąvokos „išvada“ prasmę. Todėl manome, kad Vyriausybė, iš esmės pritarlama Įstatymo projekto tikslui ir išsakydama nuomonę, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės

gal būt nėra tinkamos, turėtų nurodyti visus reikšmingus aspektus, pateikti dėl jų savo išvadą ir pagrindimą, ar vienu arba kitu aspektu siūloma teisinio reguliavimo priemonė yra tinkama, ir, jei ji netinkama, pasiūlyti tinkamą teisinio reguliavimo priemonę. Projekte gausu tokių išsireiškimų kaip diskutuotina, svarstyti, vertinti, net ir tais atvejais, kai, atrodytų, išvaizda yra akivaizdi. Būtent Seimo valdybos, Seimo pirmininko ir komitetų prašymu Vyriausybė ir turėtų išdiskutuoti (apsvarstyti) ir įvertinti visus reikšmingus aspektus ir remdamasi jų visuma pateikti išvadą Seimui, prireikus pasiūlydama ir tinkamą bei Įstatymo projekto tikslus, kuriems Vyriausybė pritaria, formuluotę.

3. Galiausiai atkreipiame dėmesį, kad projekte gausiai pateikiami ir cituojami Lietuvos Respublikos teismų sprendimai. Šiuo požiūriu atkreipiame dėmesį, kad visi šie sprendimai, kiek jie susiję su galiojančių Pilietybės įstatymo nuostatų aiškinimu, yra aktualūs tiek, kiek Vyriausybė šių nuostatų nesiūlytų keisti. Jei Pilietybės įstatymo nuostatos būtų pakeistos, kaip siūloma Įstatymo projekte, bent jau dalis šiuose teismų sprendimuose pateikto normų aiškinimo taptų nebeaktualus. Kitaip tariant, teismų sprendimai yra aktualūs aiškinant galiojančias teisės aktų nuostatas, ir jais remtis tikslinga tik tuomet, kai Vyriausybė pritaria galiojančioms nuostatomis ir jų aiškinimui teismuose ir nesiūlo keisti galiojančio reglamentavimo.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Deividas Kriaučiūnas, tel. +37070663817, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt